

VYJÁDŘENÍ NUTNOSTI, MOŽNOSTI, POTŘEBNOSTI

Čeština vyjadřuje významy nutnosti, možnosti a potřebnosti a také nemožnosti, nepotřebnosti modálními slovesy *musím, mohu, mám, potřebuji, nemusím, nemám, nemohu, nepotřebuji*. V ruštině se pro vyjádření těchto významů užívá většinou modálních výrazů **должен, не должен, надо, не надо, нужно, не нужно, необходимо, нельзя** ve spojení s infinitivem. Minulý a budoucí čas a podmínovací způsob se vyjadrují pomocí sponového slovesa *быть*, které se kladě za modální výraz (Емъ надо было помочь.).

Subjekt se vyjadřuje buď 1. rádem (*Я* должен, обязан, могу, не могу) nebo častěji 3. rádem (*Мне* надо, нужно, следует, не надо, не нужно, необходимо, можно, нельзя) s ním mluvit. Minulý a budoucí čas a podmínovací způsob se vyjadrují pomocí sponového slovesa *быть*, které se kladě za modální výraz (Емъ надо было помочь.).

Subjekt se vyjadřuje buď 1. rádem (*Я* должен, обязан, могу,

не могу) nebo častěji 3. rádem (*Мы* нуждаемся в новом здании.), певo чaстěji 3. rádem (*Мне* надо, нужно, следует, не надо, не нужно, необходимо, можно, нельзя) с нím mluvit. Имъ нужно новая машина. Открыть мне окно?).

Přehled modálních výrazů (v porovnávacím česko-ruském plánu)

musím	должен (-а, -ый)	Ты должен ему помочь.	Musíš mu pomoci.
обязан (-а -о, -ы)	Все обязаны работать.	Всichni musí (mají povinnost) pracovat.	Je možné (lze) s ním souhlasit?
вынужден (-а, -о, -ы)	Они вынуждены подчиняться.	Musí (jsou nuceni) se podřídit.	Jemu není možno (se nedá) věřit.
надо, нужно (при subjektivní nutnosti)	Мне надо с ним говорить. Нам нужно купить словарь.	Musím (potřebuji) si s ním pohovořit. Musíme (potřebujeme) si koupit slovník.	Ten problém nelze vyřešit.
приходится (принадлежит, придется)	Нам придется взвать такси. Отец mussи brzy vstavat.	Бам следует (следовать) taxi. Отец mussи brzy vstavat.	Мáš přijít k rediteli.
(pri objektivním důvodu)			Мáj iši odejít.

nemusím	не обязан (-а, -о, -ы)	Вы не обязаны сюдаходить.	Nemusíte (не ясите по-вним), sem chodit.
	не вынужден (-а, -о, -ы)	Мы не вынуждены покупать новую мебель.	Nemusíme (не ясиме nuceni) kupovat nový nábytek.
	не надо (не нужно, -о)	Мне не надо (не нужно) с ней говорить.	Nemusím (nepotrebuji) s ní mluvit.
	можу (могу...)	Ты можешь этим не заниматься.	Nemusíš se tím zabývat.
mohu (smím)	могу (могу...)	Мы можем вам помочь.	Můžeme vám pomoci.
	можно	Можно здесь остановить машину?	Mohu (smím) zde stavat?
nemohu	не могу (не могу...)	Он не может пройти.	Nemůže přijít.
	нельзя	Вы не должны так поступать.	Nemusíte tak jednat.
nesmím	не должен (-а, -о, -ы)	Он не может пройти.	Otec nesmí kouřit.
	нельзя	Тебе нельзя так поступать.	Otec nesmí kouřit.
	может + infinitiv	Это можно сделать.	To je možno (dá se) udělat.
	возможно	Возможно ли с ним согласиться?	Je možné (lze) s ním souhlasit?
	нельзя + infinitiv (nelze)	Ему нельзя верить.	Jemu není možno (se nedá) věřit.
	невозможно	Эту проблему невозможно решить.	Ten problém nelze vyřešit.
mám	должен (-а, -о, -ы)	Ты должен прийти к директору.	Máš přijít k rediteli.
	надо (нужно)	Тебе надо (нужно) было уйт.	Měl jsi odejít.
	следует (следовать)	Бам следовало прийти вчера.	Měl (-а, -и, -у) jste přijít včera.
	infinitiv	Сказать ему это?	Mám mu to říci?
		Бам назначать.	Vy máte začít.

VAZBY S INFINITIVEM

Infinitivu se užívá v ruštině i v češtině v různých funkčích. Jeho užití se však v obou jazyčích plně nekryje. V ruštině se vyskytuje častěji, a proto mu v češtině mnohdy odpovídá jiný způsob vyjádření.

Infinitivu se užívá:

nemám -si)	не должен (-á, -ó, -é) Bam ne knížku.	Я не <i>должен</i> читать эту книгу.	Nemám číst tu knihu.
ne nádo (не нужно)	Вам <i>не надо</i> (<i>не нужно</i>) было торо- питься.	Neměl (-a, -i, -y) jste spěchat.	
не слéдует (не слéдовало)	Ему <i>не следовало</i> бы так говорить.	Neměl by tak mlu- vit.	
не + infinitiv необходимо	<i>Не открыть</i> (ти) мне окно?	Nemám (neměl bych) otevřít okno?	
je nutno (třeba)	<i>Необходимо</i> с <i>ним</i> поговорить.	Je nutno (třeba) s ním hovořit.	Мы должны работать. Мне надо купить билеты в театр. Здесь нельзя курить.
нáдо (нужно)	<i>Надо</i> (<i>нужно</i>) ему помочь.	Je nutno (třeba) mu pomoci.	
слéдует (слéдо- вало)	<i>Следует</i> туда <i>зайти</i> .	Je nutno (třeba) tam zajít.	
není nutno (není tře- ba)	<i>Не надо</i> (<i>нужно</i>) с <i>ним</i> говорить.	Není nutno (třeba) s ním mluvit.	Когда вы начинаете заниматься? Продолжайте читать! Кончайте писать!
не слéдует (не слéдовало)	<i>Не следует</i> туда хо- дить.	Není nutno (třeba) tam chodit.	
нет необходимос- ти	<i>Нет необходимости</i> покупать эту книгу.	Není nutno tuto knihu kupovat.	Почему вы перестали работать?
potřebuji нужен (-á, -o, нужны)	Мне <i>нужен</i> словарь. Ему <i>нужна</i> помошь.	Potřebuji slovník. Potřebuje pomoc.	Význam začátku má rovněž sloveso <i>стать</i> : Он стал угрожать.
нуждáться в чём	Мы <i>нуждаемся</i> в деньгах.	Potřebujeme peníze.	Začal vyhořovat. Уkommení děje se v hovorovém jazyce vyjadruje slovesem <i>брóсить</i> : Отец бросил курить.
нáдо (нáдо)	Мне <i>нáжно</i> (<i>нáдо</i>) с <i>ним</i> говорить.	Potřebuji s ním mlu- vit.	Kromě infinitivu se po uvedených slovesech užívá podstatného jména ve 4. pádě: Мы <i>кóнчили</i> (нáчали) рабóту.
не нáжен (-á, -o, не нужный)	Мне <i>не нáжен</i> éta книга.	Ne potřebuji tu kni- hu.	Процессуální práci. Покращуйте práci.
не нáдо (не нужно)	Нам <i>не надо</i> (<i>нужно</i>) туда ходить.	Ne potřebujeme (ne- musíme) tam chodit.	Fázová slovesa ve spojení s infinitivem nebo 4. pádem podstatného jména je třeba odlišovat od zvratných podob uvedených sloves, která při sobě nemají infinitiv nebo 4. pád podstatného jména.
не нуждáться в чём	Мы <i>не нуждáемся</i> в его помошь.	Ne potřebujeme jeho pomoc.	V češtině je rodoba těchto sloves nezvratná: Занáтия начинáются в 8 часóв. Вyučování začíná v 8 hodin.

Beséda už začala.